

vestlandsindeks™

KVARTALSVIS FORVENTNINGSINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGSLEV

Forsiktig oppgang

OPTIMISTISKE OLJEBEDRIFTER

Bedrifter med aktivitet inn mot olje trekker opp både resultat og forventningsindeksen.

STABILE INVESTERINGER

Mens ikke-oljerelaterte bedrifter venter uendret investeringsnivå fremover, vil oljerelaterte øke investeringene.

BEHOV FOR NY KOMPETANSE?

89 % sier de har tilstrekkelig kompetanse i dag, men for fremtiden spår 67 % at ny kompetanse må tilføres.

Fakta om Vestlandsindeks

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 21. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 16.–29. mai 2017.

Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Hordaland og Møre og Romsdal og 100 i Sogn og Fjordane. Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering og markedsutsikter de tre foregående månedene og

hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For andre kvartal 2017 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 60,9 og en forventningsindeks på 65,4. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedssituasjonen de siste tre måneder mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedssituasjonen de neste seks måneder. Tilsvarende tall for andre kvartal 2016 var 56,4 og 60,6.

Forsiktig oppgang, men svakere vekst i sikte

Vestlandsindeks 2/2017 viser at bedriftene på Vestlandet fortsetter den moderate fremgangen fra forrige kvartal. Investeringer går noe tilbake, mens etterspørsel, lønnsomhet og sysselsetting bidrar til den positive utviklingen.

Det er særlig bedriftene i oljerelatert virksomheter som bidrar positivt i Vestlandsindeks 2/2017. Bedriftene rapporterer om økte investeringsplaner og redusert behov for ytterligere nedbemanning. En del av omstillingen har dreid seg om kostnadskutt og reduksjon av overkapasitet. De store nedbemanningene ser ut til å være overstått og vi ser nå flere bedrifter melde om kapasitetsutfordringer ved økt etterspørsel. Det er nå klare tegn på at bunnen er nådd, og det er gryende optimisme blant oljerelatert virksomheter.

Selv om bunnen er nådd og investeringsviljen har tatt seg opp i olje- og gassnæringen, rapporterer bedriftene i øvrige næringer om moderat oppgang i etterspørselen, mens investeringsviljen er avtakende i 2. kvartal. Den svake investeringsveksten i fastlandsbedriftene på Vestlandet vil gi begrenset vekstevne i økonomien og derigjennom sysselsetting og jobbskapelse.

I denne runden av Vestlandsindeks har vi derfor spurt Vestlandsbedriftene om investeringsvilje, tiltak regjeringen bør prioritere for å øke investeringer og om bedriftene har riktig kompetansebehov for å møte fremtidige utfordringer.

Flertallet av bedriftene mener at de har tilstrekkelig kompetanse til å møte dagens konkurransebilde. Men, nesten tre av fire bedrifter forventer at kompetansebehovet må endres for å møte fremtidige utfordringer.

Nesten halvparten av de spurte bedriftene melder at i år vil det være et godt år for bedriftene på Vestlandet å gjøre større investeringer, mot 27 % på tilsvarende tid i fjor. Videre har bedriftene svart lavere arbeidsgiveravgift og bedriftsskatt, etterfulgt av mer gunstig vilkår for midlertidige ansatte og økt offentlig etterspørsel som gode tiltak for å øke investeringene hos små og mellomstore bedrifter.

Vestlandsindeks 2/2017

Resultat- og forventningsindeks

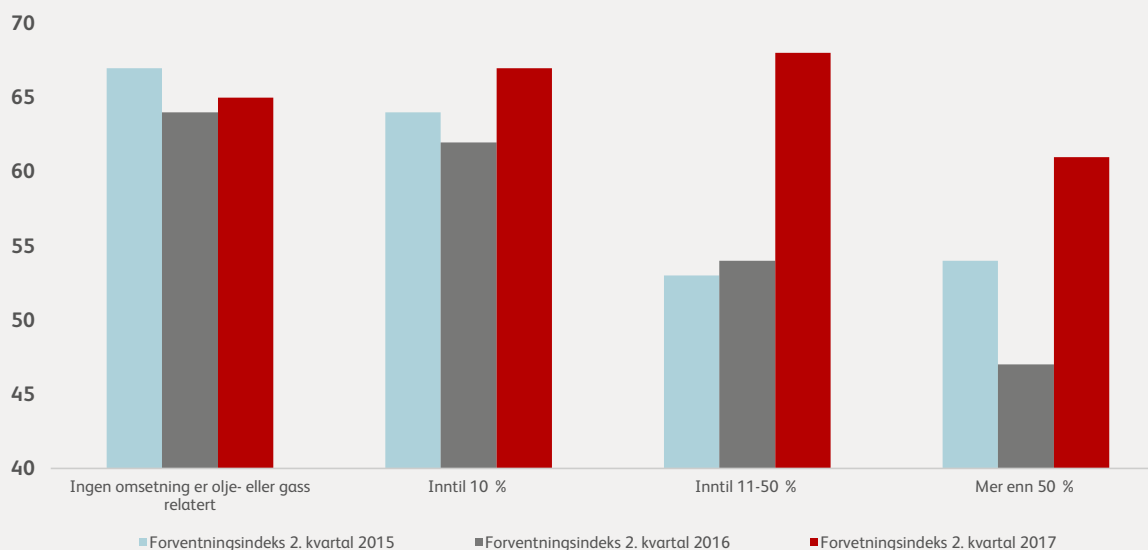
Resultatindeksen viser hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen siste tre måneder. Vestlandsindeks 2/2017 viser at situasjonen siste tre måneder har bedret seg noe fra forrige kvartal, men oppgangen er fortsatt meget moderat fra 60,5 til 60,9. Underindeksene viser at det har vært en forsiktig positiv utvikling i etterspørsel, sysselsetting og lønnsomhet. Samtidig opplever vi en tilbakegang i underindeksen for investeringer fra forrige kvartal. Utviklingen i arbeidsledighetstallene fra NAV understøtter den forsiktige positive utviklingen. Samtidig viser statistikken for kredittvekst og investeringstalling at investeringsveksten blant bedriftene er svak i et historisk perspektiv.

Forventningsindeksen som viser forventet utvikling de neste seks måneder går marginalt ned fra 65,7 til 65,4 i andre kvartal. Vestlandsbedriftene forventer en moderat tilbakegang i etterspørselen det neste halvåret, som sammen med lavere forventede investeringer bidrar til å trekke ned forventningsindeksen. Samtidig rapporterer bedriftene på Vestlandet en forventning om fortsatt økt lønnsomhet og sysselsetting på rundt dagens nivå det neste halvåret.

I tidligere rapporter har vi presentert framtidens forventningene opp mot oljeavhengigheten til selskapene, og vist at det har vært en tydelig todeling, der oljeavhengige selskaper er mer pessimistiske enn

de bedriftene som ikke er avhengige av olje. I Vestlandsindeksen for første kvartal 2017 så vi tegn på at denne trenden var i ferd med å snu. Dette bekreftes i Vestlandsindeks 2/2017, som viser at i selskaper med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelaterte virksomheter øker forventningsindeks fra 47 til 61 på ett år. Oljerelatert virksomhet på Vestlandet har nå et positivt syn for de neste seks månedene. Bedrifter med 11-50 % av omsetningen knyttet til olje og gass har nå en forventningsindeks på 68, og overskrider med det forventningene til fastlandsbedriftene på Vestlandet for første gang siden andre kvartal 2014. Økte forventninger til lønnsomhet og etterspørsel har vært de sterkeste drivkreftene bak oppgangen i forventningsindeksen. Dette kan være et resultat av kostnadskuttene bransjen har gjennomgått, omstilling til nye markedsområder, konsolideringer i bransjen og dermed bedret konkurransesituasjon for bedriftene som har overlevd nedgangstidene. Det er nå klare tegn på at bunnen er nådd, og det er betydelig optimisme å spore blant oljerelatert virksomheter.

Forventningsindeks mot olje

Hordaland på topp av fylkene

Vestlandsbedriftene melder om en moderat bedring i resultatindeksen for inneværende kvartal. Unntaket er bedriftene i Møre og Romsdal som har en liten tilbakegang. Det er særlig næringsgruppene industri, kraft og oljeutvinning, samt overnattings- og serveringsvirksomhet som trekker opp resultatene, mens varehandel, bilverksteder og annen tjenesteyting trekker i motsatt retning.

Hordaland er eneste fylke hvor forventningsindeksen går frem, mens den i de andre fylkene går noe tilbake.

Rogaland

Resultatindeksen for Rogaland øker fra forrige kvartals nivå på 60,0 til 60,5. Underindeksene viser at økende etterspørsel og sysselsetting er drivkreftene bak oppgangen. Lønnsomheten har nå flatet ut etter et år med kraftig vekst, og ligger nå på samme nivå som ved første kvartal. Oppgangen i oljefylket understøttes av at resultatindeksen for næringsgruppen industri, kraft og olje stiger fra 60,8 til 65 det siste kvartalet.

Ser vi på forventningene for de neste seks månedene for Rogaland faller de noe tilbake etter den kraftige økningen vi så i første kvartal 2017, og ender på 63,8. Underindeksene viser at dette i hovedsak skyldes en nedgang i forventet etterspørsel, men også investeringene forventes å reduseres ytterligere. Underindeksen for lønnsomhet i regionen har kommet opp til nivået den hadde før oljedturen, og forventes nå å ligge på dagens nivå de neste seks månedene.

Hordaland

I Hordaland øker resultatindeksen fra 59,8 til 60,5 i andre kvartal. Selskapene fra regionen melder om bedring i lønnsomhet og etterspørsel de siste tre

månedene. Også i Hordaland går investeringene litt ned, det samme gjelder for sysselsettingen i regionen.

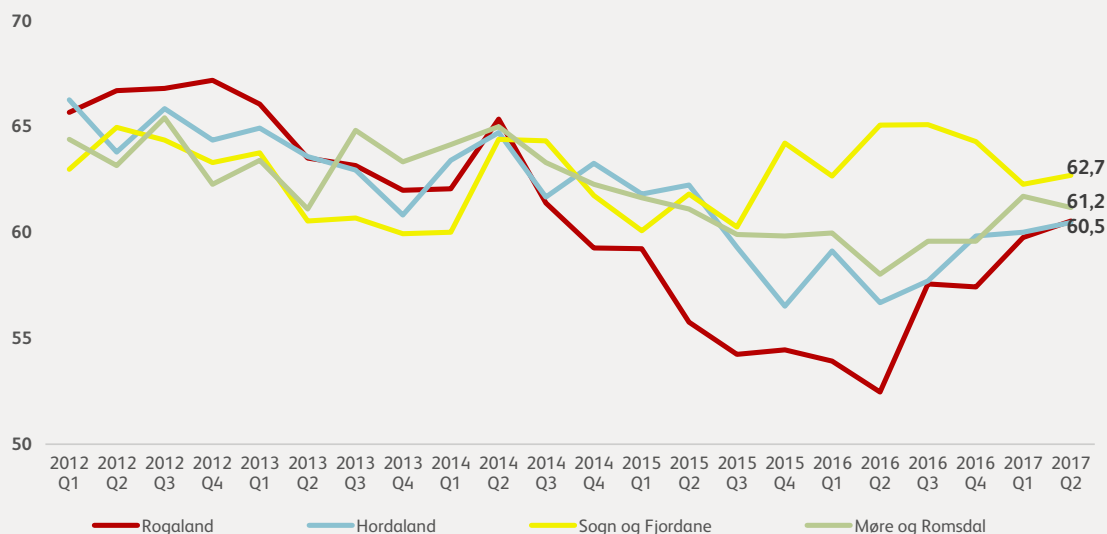
Hordaland er det eneste Vestlandsfylket med økning i forventningsindeksen og ender på 66,7, opp fra 64,8 forrige kvartal. Dermed er det Hordaland som har de høyeste forventningene for det neste halvåret. Den økte optimismen er drevet av økt etterspørsel og lønnsomhet, mens sysselsettingen og investeringer faller noe tilbake.

Sogn og Fjordane

Bedriftene i Sogn og Fjordane har hatt den høyeste resultatindeksen av regionene siden tredje kvartal 2015. I senere tid har derimot avstanden til de andre fylkene minket i takt med at kronen har styrket seg. Det siste kvartalet har vi imidlertid opplevd en ny kronesvekkelse som har gitt turistfylket en ny giv. Resultatindeksen for overnattings- og serveringsvirksomhet har det siste kvartalet steget fra 56,2 til 61,0 og bidrar med det til at resultatindeksen for fylket går opp for første gang på et år, til 62,7 fra 62,3 forrige kvartal. Det er underindeksene etterspørsel, lønnsomhet og sysselsetting som trekker opp, mens investeringene også i Sogn og Fjordane har gått ned det siste kvartalet.

På tross av kronesvekkelsen går forventningsindeksen for overnattings- og serveringsvirksomhet ned. Forventningsindeksen for Sogn og Fjordane følger samme utvikling og går ned fra 66,2 i forrige kvartal til 65,9. Bedriftene i Sogn og Fjordane forventer økt lønnsomhet, men forventningene til etterspørsel, sysselsetting og investeringer trekker i motsatt retning.

Resultatindeks for de ulike fylkene

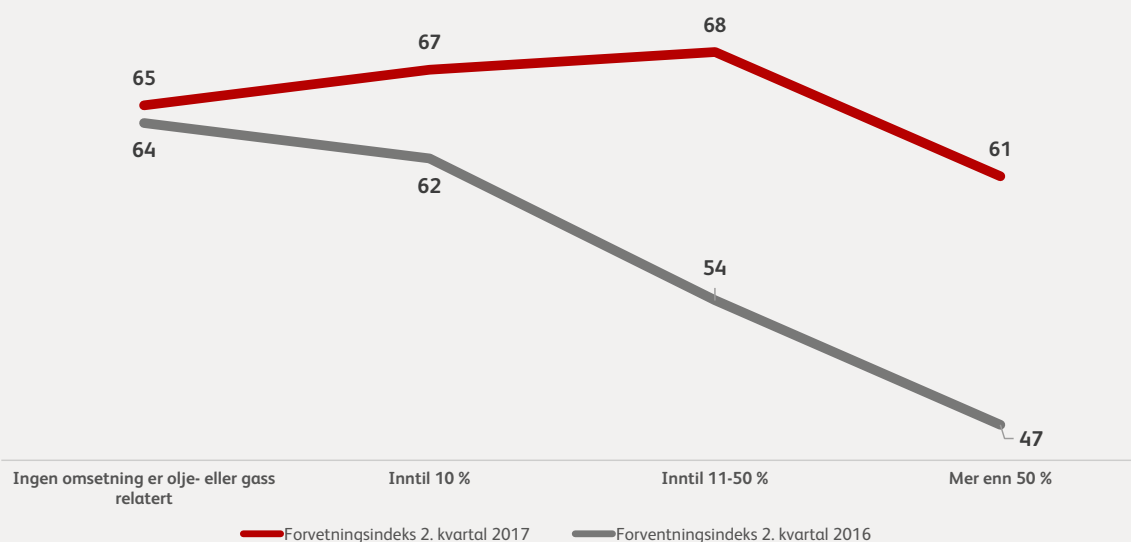

Økt optimisme blant oljerelaterte virksomheter

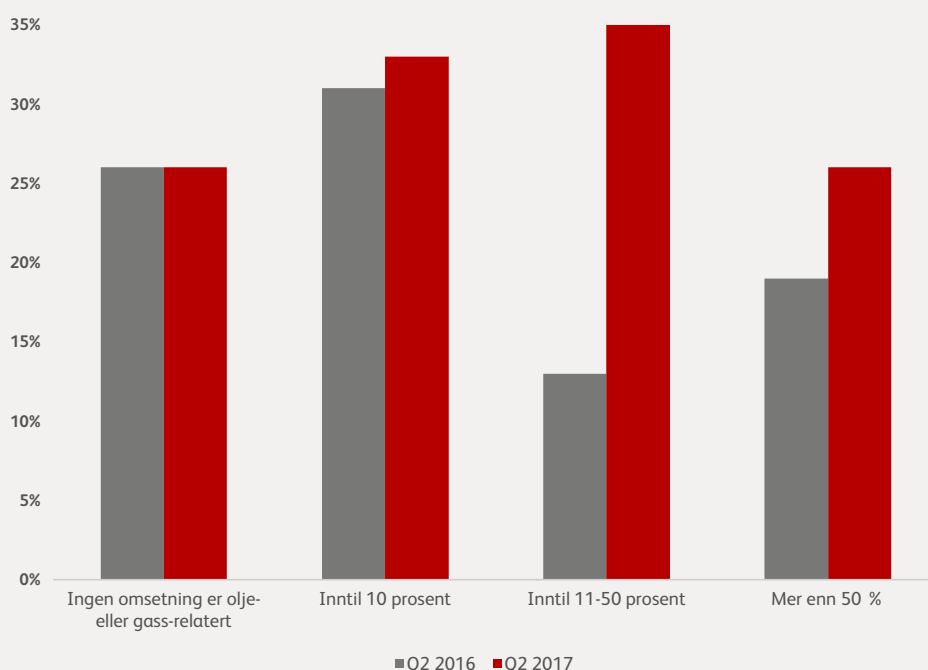
Vestlandsindeksen 2/2017 viser at bedrifter med aktivitet rettet inn mot olje nå ser ut til å ha lagt bak seg de tyngste tidene og viser betydelig bedring i både resultater og forventninger for de neste seks måneder. For selskaper med mer enn femti prosent av omsetningen i olje og gassrelatert virksomhet har resultatindeksen steget fra 42 til 62 det siste året. Bedriftene har gått fra å ha kraftig aktivitetsfall til forventninger om vekst i produksjon og investeringer. Resultatindeksen for bransjen er nå på nivå med resultatindeksen for bedriftene utenfor næringen. Dette gjenspeiler seg også i sysselsettingen i næringen. Bedrifter med mer enn femti prosent av omsetningen rettet mot olje- og gassrelatert virksomhet melder for første gang på over to år at andelen bedrifter som har økt antall årsverk (22 %) er større enn andelen som har redusert antall årsverk (15 %).

For selskaper med mer enn femti prosent av omsetningen olje og gass relatert til virksomhet har forventningsindeksen steget fra 47 til 61 siden andre kvartal 2016. De oppløftende framtidsutsiktene ser også ut til å ha dratt investeringslysten opp i sektoren. Blant bedrifter med mer enn femti prosent av omsetningen i olje- og gassrelatert virksomhet har andelen som forventer å øke investeringen for de neste seks månedene økt fra 19 % til 26 % det siste året. Vestlandsindeks 2/2017 viser at bedrifter som ikke er knyttet til olje og gass, ikke opplever den samme veksten i investeringsforventningene, og andelen som forventer økte investeringer neste halvår ligger på samme nivå som i andre kvartal 2016, på 27 %.

Forventningsindeks i 2. kvartal vs oljerelatert

Andel som forventer økte investeringer de neste 6 måneder mot olje

Redusert overkapasitet, men lavere vekstevne

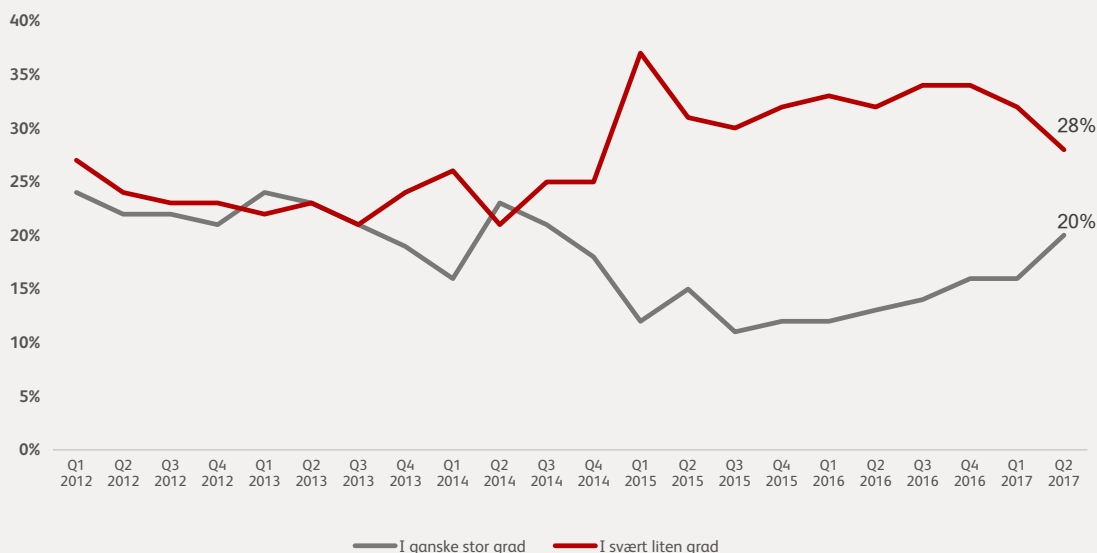
Oljebremsen har ført til fall i investeringsaktivitet og nedbemanning blant vestlandsbedriftene. Det er en klar sammenheng mellom investeringer og vekstevne i økonomien. Økt investeringer øker også jobbskapingen. Sånn sett vil økte investeringer og jobbskaping forsterke vekstevnen til økonomien.

Vestlandsindeks 2/2017 viser nå en stabil økning blant bedrifter som vil oppleve kapasitetsvansker dersom etterspørselen øker, men fortsatt fra et lavt nivå.

Det kan gi rom for økt sysselsetting. Dette gjelder særlig bedrifter som har deler av sin aktivitet rettet inn mot olje og gass.

Denne utviklingen bekrefter at bunnen er nådd, også for bedrifter med sin virksomhet rettet inn mot olje og gass. Men samtidig har investerings- og sysselsetningsveksten blant andre bedrifter uteblitt. Det demper vekstevnen til Vestlandsøkonomien.

I hvilken grad vil virksomheten ha vanskeligheter når det gjelder kapasitet, dersom etterspørselen øker?

Fremtidig kompetansebehov, investeringsvilje i dag, men ikke evne?

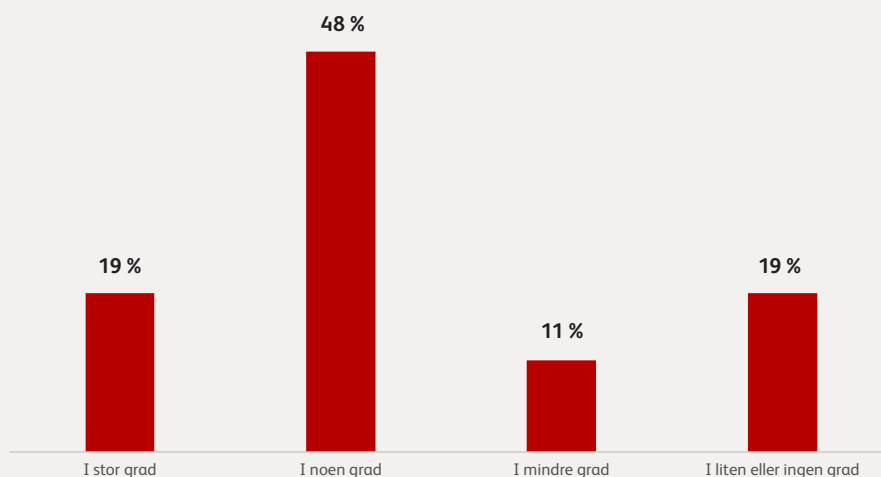
I denne runden av Vestlandindeks har vi spurt Vestlandsbedriftene om investeringsvilje, tiltak regjeringen bør prioritere for å øke investeringer og om bedriftene har riktig kompetansebehov for å møte fremtidige utfordringer.

89 % av de spurte bedriftslederne mener bedriften i stor, eller noen grad innehar tilstrekkelig kompetanse

til å møte de forventninger og konkurransebildet de står ovenfor i dag. Dette kan tyde på at majoriteten av vestlandsbedrifter innehar tilstrekkelig kompetanse til å håndtere dagens konkurransebilde, og behovet for å hente ekstern kompetanse er således lavt og bidrar i liten grad til økt sysselsetning.

Når vi ber bedriftene se litt lengre frem i tid svarer imidlertid 67 % at bedriften i stor, eller noen grad har behov for å endre kompetanse for å møte fremtidige forventninger og konkurransebilde. Blant disse svarer over 60 % at de i stor eller noen grad vil ha behov for å anskaffe denne kompetansen eksternt.

I hvilken grad tror du at bedriften har behov for å endre kompetanse for å møte fremtidige forventninger og konkurransebilde?

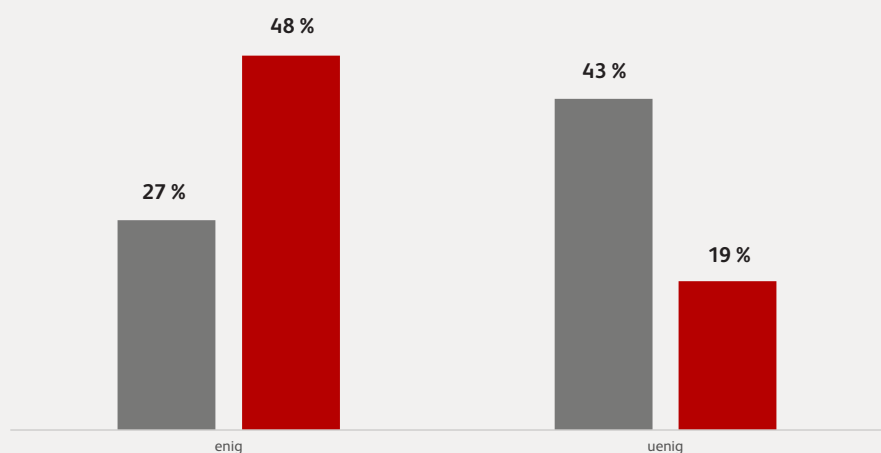
Hele 48 % av de spurte bedriftene melder at i år vil det være et godt år for bedriftene på Vestlandet å gjøre større investeringer, mot 27 % på tilsvarende tid i fjor.

Som tiltak for å øke investeringen blant små og mellomstore bedrifter, ønsker Vestlandsbedriftene først og fremst lavere arbeidsgiveravgift og bedrifts-

skatt, etterfulgt av mer gunstig vilkår for midlertidige ansatte og økt offentlig etterspørsel.

Når investeringene uteblir, kan resultatene tyde på det ikke først og fremst er viljen, men snarere evnen det står på, når det gjelder investeringer og dermed økt sysselsetting og jobbskaping i fremtiden.

I år vil være et godt år for bedriftene på Vestlandet å gjøre større investeringer

VESTLANDSINDEKS.NO

